

ČRo 6 1. 10. 2009

Množící se případy plagiátů vysokoškolských prací

Alexander TOLČINSKÝ, moderátor

V poslední době jakoby se v Česku roztrhl pytel s plagiáty vysokoškolských prací. Případy opisování diplomových, dizertačních i rigorózních prací jsou hlášeny z různých vědeckých pracovišť. Blíže k tomu Karel Wichs.

Karel WICHŠ, redaktor

Říká se, a snad celkem oprávněně, že většina vynálezů a vůbec věcí, které představují pokrok, vzniká z lidské lenosti. Je-li to pravda, pak z lenosti vzniklo také plagiátorství a to ve všech oborech lidské činnosti, v hudbě, v literatuře a samozřejmě také v pracích, které nazýváme vědecké. Z hlediska plagiátora jde o lenost, či neschopnost něco nového vymyslet. Uchylují se proto k tomu, že cizí dílo nebo jeho část vydává za své. Z hlediska okradeného autora jde o sprostou krádež. Nebylo tomu však vždy tak. Bývaly doby, kdy převzít dílo a trochu ho upravit nepředstavovalo prohřešek. Někteří literární historici soudí, že díla přisuzována starořeckému Homérovi jsou ve skutečnosti výtvorem několika dnes už anonymních autorů. A nevadí nám to. Příběhy mnohých Shakespearových děl můžeme nalézt u jeho kolegů a předchůdců. On je pouze trochu oprášil, řekněme, a dal jim šťávu. Ostatně počet příběhů je konečný, nakonec vždy jde o formu, kterou jim ten který autor dá. To všechno říkám ne pro to, abych se plagiátorů zastal, ale pro to, že otázka opisování je mnohem složitější, než se na první pohled zdá. Poslední plagiátorská aféra se odehrává na Západočeské univerzitě, konkrétně na právnické fakultě. Příběh je známý. Aktéry jsou vysokoškolští učitelé, kteří by sami měli studenty vést k samostatné práci. Ti i oni svým podpisem pod své práce stvrzují, že nic neopsali bez uvedení autora, to jest, že nic nezcižili. Přesto se v pracích několika plzeňských kantorů našly až desítky opsaných stran. Studenti, kteří se obávali, aby fakultě nebyla odebrána licence na udělování titulů, upozornili, že v univerzitní knihovně schází asi třicet vysokoškolských prací. A žádali urychlený odchod těch, kteří situaci podle nich zavinili. Jak už to s aférami bývá, informace o nich nejsou vždy přesné. Většinu prací se podařilo najít. Hledají se poslední tři. Napravit pošramocenou pověst právnické fakulty by měl její absolvent a exministr spravedlnosti Jiří Pospíšil, který ji dočasně povede. Zdá se, že plagiátorství se rozmáhá nejen na Západočeské univerzitě, ale v celé republice. Lze to chápat jako neutěšený obraz stavu české společnosti. Chybující politici se zuby nehty drží svých funkcí, tuneluje se a podplácí. Lidé nevěří ani policii ani soudům. V takové situaci je odhalení školských plagiátů určité pozitivum, které snad naznačuje, že slušnost ještě nevymřela. Rostoucí počet odhalených plagiátů může však mít i jinou příčinu. Možná je a bylo vždy dost plagiátů, jenom je obtížné odhalit je. V roce 2006 na Masarykově univerzitě v Brně vyvinuli počítačový systém, který srovnává podobnost jednotlivých prací. Jeho existence a počet odhalených plagiátů jakoby dokládaly, že opsaných prací bylo vždycky víc než dost. Ve skutečnosti systém dokládá jen další projev lidské lenosti. Dnes už není třeba brát každou práci znovu a znovu do rukou a po paměti srovnávat

podobnosti. Systém má však ještě řadu nedostatků. Srovnávané práce musí nakonec stejně vzít do ruky člověk, aby rozhodl, zda jde o podobnost či plagiát. Systém pracuje v češtině, slovenštině a v angličtině. Když budete opisovat z němčiny, tak se na vás zatím nepřijde. Hlavním nedostatkem však je, že může srovnávat pouze práce, které do něj elektronicky vloženy. O tom zatím rozhodují jednotlivé školy. Nikde jsem nečetl, že by se do systému zapojila nebo chtěla zapojit Západočeská univerzita. Řešením by bylo, kdyby dostupné elektronická podoba vysokoškolských prací byla ze zákona povinná. Také sankce a tresty za plagiátorství by měly mít právní podobu, jako je tomu u literárních a hudebních děl. Dnes záleží na etické komisi té které vysoké školy, jak se k plagiátorství postaví. Tak se stává, že v médiích se občas objeví tvrzení: "Co si může dovolit opsat děkan, je u studenta na vyhazov ze školy."

Alexander TOLČINSKÝ, moderátor

Míni Karel Wichs.

Zdroj: <<http://archiv.newton.cz/tvr/2009/10/01/7ef63a180fd40f3194e5136cb602a3ee.asp>>